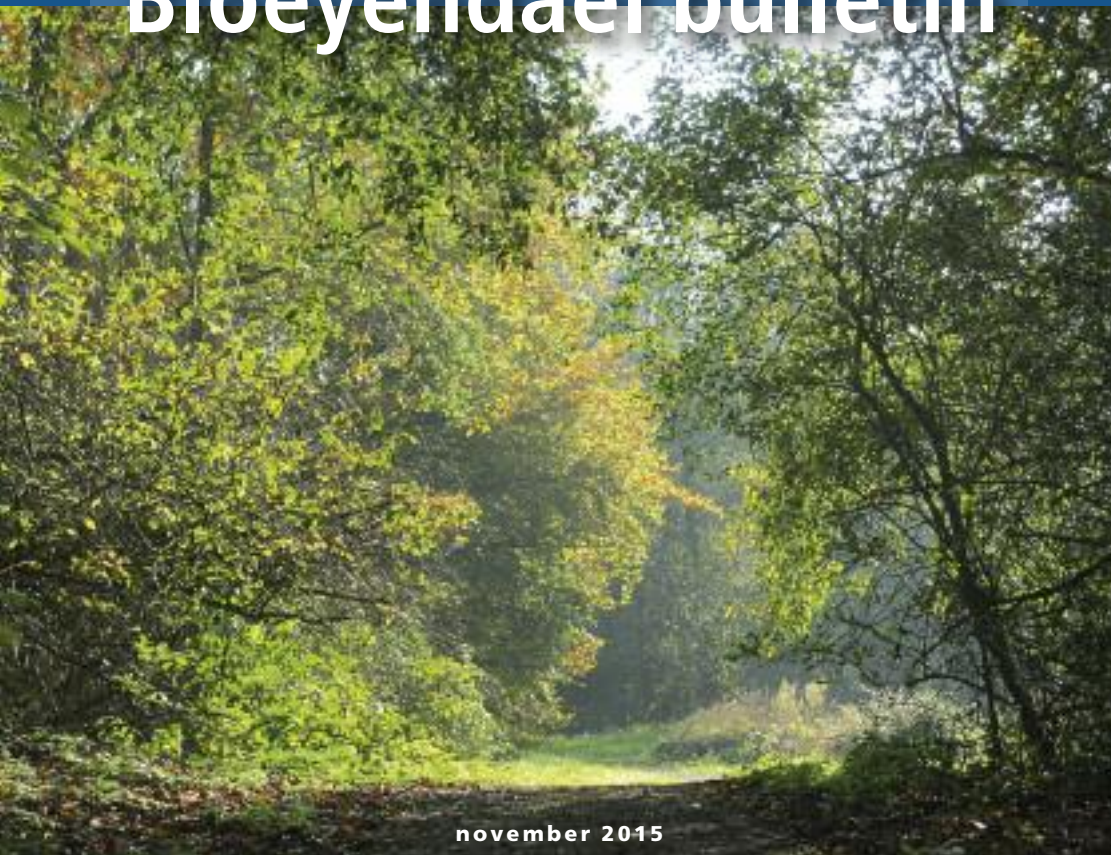

Bloeyendael bulletin

november 2015

Een constructieve samenwerking

Uitstapje

Bomenexcursie

Mensen die van natuur en wanten weten

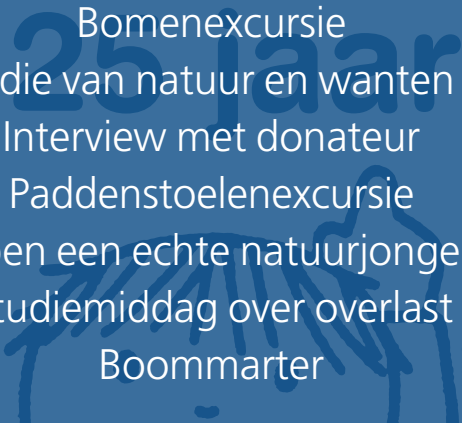
Interview met donateur

Paddenstoelenexcursie

'Ik ben een echte natuurjongen'

Studiemiddag over overlast

Boommarter

INHOUD

- 2 Van de voorzitter
- 4 Een constructieve samenwerking
- 7 Bomenexcursie
- 8 Uitstapje
- 10 Mensen die van natuur en wanten weten
- 14 In gesprek met Emmy van IJzendoorn
- 16 Paddenstoelenexcursie
- 17 Gedicht
- 18 'Ik ben een echte natuurjongen'
- 20 Studiemiddag over overlast
- 22 Boommarker
- 23 Bloeyendaeltje
- 23 Vacature
- 23 Activiteiten

REDACTIE

Jan Heijmans, Paul Brassé, Ton Rennen

FOTOGRAFIE

Laurens van Leeuwen, Paul Brassé, Hellen Basari en
Bloeyendael archief

VORMGEVING

KM Grafisch Werk, Utrecht

DRUK

Grafidruk, Zaltbommel

Van de voorzitter

Verleden, heden en toekomst

Op een prachtige herfstdag kijk ik graag met u terug op ons jubileumjaar 2015 dat nu langzaam ten einde loopt.

We hebben uitgebreid stilgestaan bij de geschiedenis van het park, de oprichting van de stichting en het wel en wee in de eerste jaren. In de afgelopen bulletins heeft u daar al veel over kunnen lezen en ook deze keer besteden we hier aandacht aan, onder meer door een interview met de oud-directeur Stadsbeheer van de gemeente Utrecht, die voor de stichting destijds een belangrijk contact was. Het verleden rakelen we overigens niet alleen op uit nostalgie, maar ook om er wat van te leren voor de toekomst.

Het jubileum hebben we gevierd met drie extra dikke bulletins, waarvan het laatste voor u ligt, en met drie bijzondere activiteiten: na de receptie in mei maakten eind augustus zo'n 25 vrijwilligers een uitstapje naar de Loenderveense Plas waar natuurbeheer en drinkwaterproductie hand in hand gaan. Onder prachtig weer werd dit afgeslo-

ten met een maaltijd bij het paviljoen. In dit bulletin leest u er een verslag van. En als derde activiteit organiseerden we eind oktober een studiemiddag over de spanning tussen natuurbeheer en recreatie. Met beheerders van tien andere parken en voor ons belangrijke contactpersonen bij de gemeente Utrecht hebben we die middag ervaringen en suggesties uitgewisseld om beter met die spanning om te kunnen gaan. Ook hiervan treft u een verslag aan. Verderop kom ik graag nog even terug op deze wat mij betreft zeer geslaagde studiemiddag.

Uiteraard hebben we onze gebruikelijke activiteiten dit jaar verricht. Begin juli en eind september zijn de graslanden gemaaid en hebben onze vrijwilligers het maaisel afgevoerd met twee paard-en-wagens. Daartussenin haalden we de wildakker af, waar het graan

dit keer niet goed was aangeslagen. De storm eind juli had een stevige populier ontworteld, hetgeen een wandelaarster tot een mooi gedicht heeft geïnspireerd, dat we graag in dit bulletin opnemen. Ook afgewaaid takken zorgden voor extra werk. In het najaar heeft de gemeente enkele sloten geschoond, die daar aardig aan toe waren. En ook ons educatieve werk ging door: open huis tij-

dens zondagen en lunch periodes op dinsdagen. Verder excursies over bomen (nu in zomerdracht) en paddenstoelen. Elke keer was er veel aandacht voor deze activiteiten. Tussendoor stak nog een leuk zoogdiertje zijn kop om de hoek in Bloeyendael. U leest er meer over in dit bulletin, waarin we ook ruim baan hebben gemaakt voor een Bloeyendael impressie van een ervaren IVN-natuurgids.

Nog even over de studiemiddag die we de titel hebben gegeven 'Natuurbeheer en Recreatie: hoe gaat dat samen?' Dit spanningsveld blijkt bij veel parken te spelen en het leverde interessante discussies op. Met de uitkomsten hiervan gaan we samen met de gemeente een plan opstellen voor het komende seizoen.

Ook qua organisatie zijn we toekomstgericht bezig: u leest een interview met ons nieuwe bestuurslid Hans Schriever. Hans is al jaren een trouwe vrijwilliger en gaat met veel kennis van zaken Kees Doets opvolgen die hem nog tot voorjaar 2016 inwerkt.

Ton Rennen

Interview met Lambert Koops, oud-directeur Dienst Stadsbeheer

Een constructieve samenwerking

Lambert Koops was van 1991 tot en met 2006 directeur Stadsbeheer bij de gemeente Utrecht en als zodanig verantwoordelijk voor al het Utrechts groen en grijs (wegen, waterpartijen, riolering). Hij had een "groene" opleiding en was eerder landschapsarchitect. Wij bevragen hem over de relatie tussen het "groene deel" van zijn dienst en de Stichting Bloeyendael.

Voorjaar 1990 gaf de gemeente Utrecht slechts 10.000 gulden per jaar uit voor onderhoud van Park Bloeyendael. Waarom ons park zo laten verslonzen?

Destijds moesten alle onderdelen van de gemeente sterk bezuinigen. In het groen ging het om het intensieve onderhoud te vervangen door extensief. Het cultuur-groen werd vervangen door gras of struiken en bomen met minder onderhoud.

Bloeyendael was een extensief gebied aan de stadsrand en had minder prioriteit. Het paste in het beleid om aan zo'n gebied minder tijd en geld te besteden. Mede door initiatieven van o.a. de Stichting Bloeyendael is zowel bij de ambtenaren als bij politici het belang van groen en natuur in de stad gegroeid.

Stadsontwikkeling wou het park volbouwen met kantoren....

Als er groen in het geding was, deed Stadsbeheer er alles aan om het te behouden. De verantwoordelijkheid voor de groenvisie en het beheer en onder-

houd lag bij ons. Uiteindelijk neemt de politiek alles afwegende een beslissing. Wethouders hebben bij deze beslissingen een belangrijke rol.

Bloeyendael pleitte voor behoud en beter onderhoud. Was daar begrip voor bij Stadsbeheer?

Over behoud was geen discussie. Stadsbeheer vond het een parkstrook met potentie en een belangrijk uitloopegebied voor buurtbewoners en werkenden in de omgeving. Het onderhoud van groen in de stad, de stadsparken, de singels had meer prioriteit. Stadsbeheer zag zeker het belang en zag ook de achterstand in beheer. Er was blijkbaar meer druk van buitenaf nodig om ook hier prioriteit en middelen aan toe te kennen.

Bloeyendael wilde een planmatige aanpak gericht op (ecologisch) beheer.

Stadsbeheer had eind jaren '80 als een van de weinige gemeenten een stads-ecoloog in dienst die met name ingezet werd op het begeleiden van de uitvoering, waarbij het bv. ging om afschaffen van chemische onkruidverdelging, vernatuurlijking van stedelijk groen, maai-beleid en beheer van watergangen. Dit was een belangrijke beleidswijziging

die veel discussie bij medewerkers en inwoners van de stad opleverde. Het ging niet alleen om het bewust maken en bijscholen van eigen personeel, maar ook om het geven van opdrachten en het houden van toezicht op werk van aannemers.

Samenwerking tussen verschillende overheden was en is complex. Vooral als het ging om aandacht voor milieuaspecten die steeds belangrijker werd. Het baggeren van de waterpartijen was een proefveld voor gemeente en provincie met veel betrokkenen en een toenemende regelgeving. Ik las in jullie vorige bulletin een stukje geschiedenis over het baggeren, en dan zie ik die rommelige en chaotische aanpak weer voor me. Het is een leerproces geweest met vallen en opstaan.

Inschakeling van bewoners bij beheer was een aandachtspunt van beleid.

Inwoners die zich hebben georganiseerd hebben een doelgericht belang en dat is primair behoud en verbetering van de kwaliteit. Stadsbeheer had al snel in de gaten dat bewonersgroepen die in actie kwamen ons konden helpen. Bewonersgroepen kunnen op een geheel andere manier de politiek bena-

deren en meestal met effect. Daarnaast konden ze ons werk uit handen nemen. De andere kant van de zaak is dat bewonersgroepen veeleisend kunnen zijn en zaken ook direct opgelost willen hebben. Ook hebben zij de neiging om in de overnemende rol te gaan en de gemeente buitenspel te zetten. Het vinden van een goede balans om met elkaar samen te werken moet uitgangspunt zijn. Ook het Utrechtse wijkgericht werken heeft hier een goede ondersteunende rol in gespeeld. Ik kan niet anders zeggen dan dat de Stichting Bloeyendael zijn tijd ver vooruit was en met een prachtig succes.

Wij kunnen ons voorstellen dat ze bij Stadsbeheer die Bloeyendaelers niet altijd even aardig vonden.

Voor mij waren Jan Weggemans en Theo de Ronde een ijzersterk paar. Als zij aan de bel trokken dan was het zaak om op te letten. Jan zette zijn gezicht op onweer en gebruikte zijn scherpe tong en maakte indringend duidelijk wat er aan de hand was. Dit werd inhoudelijk ondersteund door Theo die met gevoel en vakmanschap de nodige aanvullende argumenten op tafel legde. Als ik niet snel in actie kwam dan zaten ze al bij de wethouder. Maar het was altijd constructief

en het ging om behoud van Bloeyendael en het verhogen van de natuurlijke kwaliteit. Zowel het proces als het resultaat zijn zeer duurzaam gebleken.

Boven in de organisatie werd de stichting gewaardeerd door haar daadkracht en vasthoudendheid. Zij kon krachten mobiliseren die de gemeente in beweging en tot nieuwe inzichten bracht. Dat was soms ook lastig, omdat het binnen de dienst en naar de wethouder ook commotie opleverde. Uiteindelijk telde het resultaat en daar waren we allemaal blij mee.

De uitvoering voelde zich wel eens gepasseerd. "Nergens mogen we dit in de stad maar daar mag het wel", of "Weten zij het dan beter dan wij?"

Maar de uitvoering was altijd bereid om samen te werken en zoveel mogelijk aan de wensen tegemoet te komen. Ook zij zagen de meerwaarde van de activiteiten van de stichting.

Dank je wel, Lambert, Bloeyendael heeft de contacten met jou en met Stadsbeheer altijd zeer gewaardeerd. Af en toe sloegen wij op de trom, als het nodig was en ook om onze achterban te informeren, te amuseren en te binden.

Jan Weggemans, oud voorzitter

Zomerexcursie bomen

Zaterdag 12 september vond de tweede bomenexcursie van dit jaar plaats onder leiding van Jaap Milius en zijn assistent Enrico van Barneveld, beiden van het IVN, afdeling De Bilt. In de voorjaarsexcursie werd vooral gelet op het kale hout en de knoppen van bomen en struiken in Bloeyendael.

Handreiking met plattegrond

Evenals de mooi samengestelde handreiking in het voorjaar om de kale bomen als soort te kunnen herkennen, heeft Jaap ook voor de zomerexcursie iets bijzonders gemaakt. Dit keer een lijst met kleine foto's in kleur van de gebladerde twijgen van bomen en struiken in Bloeyendael met daarbij vermeld enkele opvallende kenmerken van de plant. In de bijgevoegde plattegrond van het westelijke deel van Bloeyendael met een aangegeven wandelroute of ontdekkingstocht zijn met getallen de plaatsen aangegeven van de bomen en struiken die daar duidelijk zichtbaar voorkomen. De getallen corresponderen met de naam van de boom of struik uit de geïllustreerde soortenlijst. Om

het vinden van bepaalde soorten verder te vereenvoudigen zijn nog 18 situatiefoto's (ook op de plattegrond aangegeven) van gemakkelijk herkenbare plaatsen gegeven. De getallen in die kleurenfoto's duiden op een bepaalde soort.

Goed hulpmiddel

Tijdens de geanimeerde excursie bleek de brochure al duidelijk een goed hulpmiddel voor de leek om kennis te maken met de diverse verschijningsvormen van bomen en struiken in zomerkleed en daarmee het herkennen van de soort.

Enthousiasme

Vanwege het aantal deelnemers werd er gewandeld in twee groepen. Mede dank zij het redelijke weer en het enthousiasme van begeleiders en deelnemers was het een onvergetelijke middag.

Inmiddels is besloten dat het IVN De Bilt deze handzame brochure samen met de Stichting Bloeyendael gaat uitgeven.

Theo de Ronde

Een zomers uitstapje

Op een prachtige zomerdag brachten 25 vrijwilligers een bezoek aan de Loenderveense Plas, een natuurgebied dat alleen op verzoek toegankelijk is. Na afloop van de excursie was er een gezamenlijke en exotische maaltijd in het paviljoen.

Vanwege het 25 jarig bestaan van de stichting bood het bestuur een excursie aan de vrijwilligers aan. 25 van hen (hoe toepasselijk) gingen op de uitnodiging in, en op zaterdagmiddag 29 augustus verzamelden zij zich in het paviljoen. Met eigen vervoer werd koers gezet naar Loenen aan de Vecht, waar de poorten van het natuurgebied voor ons open gingen.

Waterleidingplas

Boswachter Nico vertelde ons in zijn presentatie dat zijn werkgever Water-net het terrein beheert. Een afgescheiden deel van de plas wordt gebruikt om kwelwater uit de Bethunepolder op te slaan. In deze Waterleidingplas wordt het water in drie maanden op een natuurlijke wijze verder gereinigd en vervolgens door een 10 kilometer lange leiding doorgepompt voor de laatste bewerking. Pas dan is het geschikt als drinkwater voor de bewoners in de streek rond Amsterdam en het Gooi.

De boot in

Na deze verhelderende inleiding zochten we de warme middagzon weer op.

Voor de excursie werden we in twee groepen opgedeeld. De eerste maakte onder leiding van onze eigen Nora een wandeling door het natuurgebied. De tweede groep wandelde naar een aanlegplek, waar we in een elektrisch aangedreven boot plaatsnamen, en met Nico aan het roer vertrokken we voor een rondvaart over de Loenderveense Plas. De vogelaars onder ons kwamen zeer aan hun trekken, zeker toen we zilver- en purperreigers spotten. Purperreigers zijn redelijk zeldzaam in ons land, hoewel er inmiddels 700 broedparen geteld zijn. Ze prefereren riet en lis-dodde om te broeden, en die vegetatie en de gewenste rust is in dit gebied volop te vinden.

Aan de wandel

Geluidloos gleden we door het rustige water en werden getraakteerd op prachtige groene uitzichten, toeristische doorkijkjes en eilandjes, en op observaties, weetjes en grapjes van de roerganger. Aan het einde van de boottocht troffen we bij een uitkijkpunt de wandelgroep van Nora. Het was tijd om de benen te strekken en onze plaatsen aan de vermoeide wandelaars af te staan. Na een afwisselende wandeling troffen we elkaar in de ontvangstruimte voor koffie en thee met koek.

Diner au pavillon

Daarna was het alweer tijd om de terugtocht in te zetten en wachtte ons het laat-

ste deel van het programma. De deuren van het paviljoen werden helemaal opengezet, en op het nog steeds zonnige terras konden we genieten van een drankje. De voorzitter nam de gelegenheid te baat om alle vrijwilligers te bedanken voor hun inzet in en voor het park, zonder welke deze plek nooit deze diversiteit en kleur had kunnen vertonen.

Inmiddels had Yüksel, die de catering verzorgde, een keur aan kleurrijke en smaakvolle (Turkse) gerechten gereed gezet. Daarvan werd rijkelijk opgeschept. Baklava vormde het gesuikerde toetje van deze zeer geslaagde dag. En de hoop werd uitgesproken dat het geen 25 jaar zou duren voordat een volgende excursie voor de vrijwilligers zou worden georganiseerd.

Paul Brassé

Mensen die van natuur en wanten weten

Bloeyendael was voor mij tot voor kort vrijwel onbekend terrein. Tot 2014 was Bloeyendael een gebiedje waar ik doorheen fietste op weg naar de Uithof, waar ik werk. Daar kwam verandering in toen ik samen met Enrico van Barneveld gevraagd werd bomenexcursies te organiseren voor de vrijwilligers en donateurs van de stichting. Dan verdiepte je je wat meer in de historie en achtergrond en laat je je verrassen door alles wat op zo'n klein stukje leeft, groeit en bloeit. En, dat is heel wat!

Natuurlijk gecultiveerd

Laat ik beginnen met de bomen, daar kwam ik tenslotte voor. Een 'wilgenwereld' ging voor mij open: kat-, bos-, amandel-, geoorde-, schiet-, kraak-, laurier-, en de grauwe wilg. Later hoorden we van Theo de Ronde dat er wel 14 soorten wilgen voorkomen! Plus natuurlijk ook nog wat aan intermediaire soorten, omdat wilgen gemakkelijk onderling kruisen. Het terrein heeft veel struik- en boomsoorten die je zou verwachten in dit van oorsprong natte gebied. Maar ook vind je hier en daar verrassingspakketten. Naast de vele wilgen ook drie verschillende soorten kornoelje (wit, rood en geel), twee berkensoorten (zacht en ruw), vijf esdoorn-, en vijf kersensoorten, een verdwaaide Christusdoorn, en nog veel meer. En al die variatie zie je niet alleen in de houtige soorten, maar ook in de ondergroei en kruiden.

En dat is niet zomaar vanzelf gegaan. Nee, je ziet al lopende over de paden

van Bloeyendael dat over veel goed is nagedacht. Niet alleen lag er een goed plan, er is ook uitgekiend beheer nodig om die natuurlijke verscheidenheid in stand te houden.

Variatie aan landschapselementen en overgangen

Voor zo'n klein gebied herbergt Bloeyendael een grote variatie aan landschapselementen. Zoals elzenbroekbos, grasland, akker, een heemtuin en waterpartijen en sloten. En met de diversiteit aan landschapselementen vind je ook veel natuurlijke en graduele overgangen van het ene naar het andere vegetatietype. Deze zogenaamde gradiënten zijn interessanter dan abrupte overgangen en scherpe grenzen, zoals een muur of een rechte kanaaloever. Zeker wanneer ze onderling ook nog eens met elkaar interfereren. Bloeyendael heeft een grote variatie aan gradiënten, die zich vooral kenmerken door water: plassen, sloot-

jes en waterkanten. Met de paar kilometer aan oeversranden zijn er dus veel gradiënten die van nat naar droog gaan. De oeverkant aan de zonzijde levert weer een andere vegetatie op dan die aan de schaduwzijde. Dat geldt ook voor oevers aan stilstaand water of waar er een lichte stroming is, of waar de helling in het water steil of flauw is.

Een leefklimaat voor veel soorten.

Gradiënten op het land kunnen gaan van hoog naar laag, van klei naar opgespoten zand, van weide naar pad, van bosrand naar het hart van het bos, etcetera. Voeg daar nog bij dat de planten zelf ook hun omgeving beïnvloeden en weer geschikt maken voor andere soorten door subtiele verandering in microklimaat (temperatuur, vochtigheidsgraad...). Planten luwen ook invloeden als de wind en de waterstroming. Ze veranderen ook in fysisch-chemisch op-

zicht de bodemgesteldheid. Dat doet eigenlijk ieder plantje wel, maar er zijn er ook die extra van invloed zijn. Voorbeeld is de zwarte els, die veel voorkomt op Bloeyendael. De els heeft het vermogen stikstof aan de wortels te binden en zo plaatselijk de grond te verrijken. Al deze factoren samen scheppen een geschikt leefklimaat voor veel soorten, zelfs voor zeer kieskeurige.

Faunapassage Griftensteijn

Maar ja, hoe vestig je je als insect, amfibie, reptiel of zoogdier in een gebied dat grenst aan de stad, waar snelwegen het groen versnipperen en vele barrières te nemen zijn komend van de Utrechtse Heuvelrug, Kromme Rijn naar Bloeyendael?

Bloeyendael is een randgebied van de Ecologische Hoofdstructuur ten Oosten van Utrecht, dat het Kromme Rijngebied van en naar de Voordorpse- en

Paddenstoelen, pareltjes in het park, een herfstexcursie

Op 10 oktober, een heerlijk zonnige zaterdagmiddag, kwam een 12-tal vrijwilligers en donateurs naar het paviljoen om van mycoloog Peter-Jan Keizer te leren over die prachtige, veelsoortige schimmels: paddenstoelen.

Pas sinds 1821 officieel beschreven en wetenschappelijk onderzocht, werden paddenstoelen eerst tot de planten gerekend. Ze onderscheiden zich echter op een belangrijk punt van planten, namelijk dat ze voor de afbraak van organisch materiaal zorgen, vooral van dood hout. Ecologisch is die afbraak nodig om voedingsstoffen terug te brengen in de bodem, anders zou de bodem uitgeput raken. Paddenstoelen zijn daarmee reductanten en geen producenten. In tegenstelling tot planten die vooral gedijen met zonlicht, stellen paddenstoelen een donkere biotoop op prijs. In Nederland alleen al komen zo'n vijfduizend geregistreerde soorten voor. Vele zijn eetbaar, maar er zijn ook zeer giftige soorten.

Na deze kennis tot ons genomen te hebben, togen we naar buiten om het ge-

leerde in praktijk te brengen. Onze verwachtingen waren niet hoog gespannen, omdat er op het oog in deze maand weinig paddenstoelen groeiden. Dat bleek een vergissing: voordat we het hek van de heemtuin gepasseerd waren, hadden we al meerdere soorten paddenstoelen ontdekt (waaronder een kleine paddenstoel met de lichtvoetige naam: het meidoorndonsvoetje).

Aan het einde van excursie hadden we zo'n 34 soorten gevonden, terwijl we niet verder waren gekomen dan het noordelijk deel van het park. Onder de vondsten paddenstoelen met poëtische namen als het klein parasolzwammetje, het zwavelkopje, de veldridderzwam, de sierlijke franjehoed en het plooirokje. Het boudoir van een barones is er niets bij.

Evelien Luursema

Op 25 juli trok er een zware 'zomerstorm' over Europa. Ook Bloeyendael moest het ontgelden, zoals de foto laat zien. Een wandelaar verwoordde haar gevoelens bij de aanblik van dit slagveld in een gedicht.

EINDIG

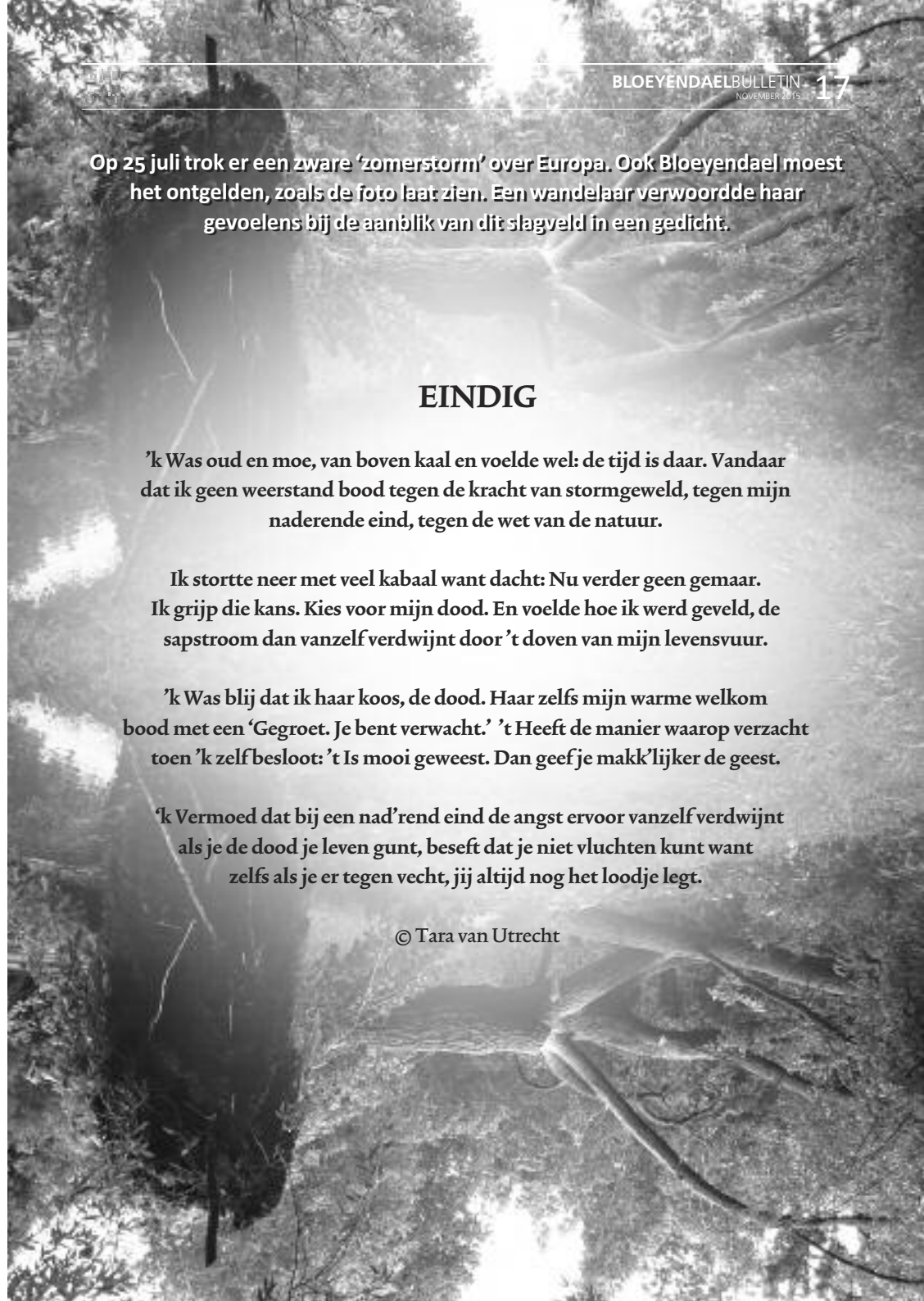
'k Was oud en moe, van boven kaal en voelde wel: de tijd is daar. Vandaar dat ik geen weerstand bood tegen de kracht van stormgeweld, tegen mijn naderende eind, tegen de wet van de natuur.

Ik stortte neer met veel kabaal want dacht: Nu verder geen gemaar. Ik grijp die kans. Kies voor mijn dood. En voelde hoe ik werd geveld, de sapstroom dan vanzelf verdwijnt door 't doven van mijn levensvuur.

'k Was blij dat ik haar koos, de dood. Haar zelfs mijn warme welkom bood met een 'Gegroet. Je bent verwacht.' 't Heeft de manier waarop verzacht toen 'k zelf besloot: 't Is mooi geweest. Dan geef je makkelijk de geest.

'k Vermoed dat bij een nad'rend eind de angst ervoor vanzelf verdwijnt als je de dood je leven gunt, beseft dat je niet vluchten kunt want zelfs als je er tegen vecht, jij altijd nog het loodje legt.

© Tara van Utrecht

'Ik ben een echte natuurjongen'

Het is 29 oktober en ik zit samen met Hans Schriever in de zon op een bankje in park Bloeyendael. Hans heeft zich even losgemaakt van zijn (vrijwilligers) werk voor dit interview. Schriever is 56 jaar en al vele jaren vrijwilliger in het park. Hij is geboren aan de rand van Wageningen, waar toen de natuur nog heerste. Een biotoop die hij altijd gezocht heeft en weer opzoekt. Als zesjarige verhuisde hij met de rest van het gezin mee naar Zuid-Limburg. Toen hij 18 werd keerde Hans

weer terug naar het midden van het land om verpleegkunde te gaan studeren. Hij maakte kennis met de psychiatrie en maakte daar zijn levenswerk van. Momenteel werkt hij in de neuropsychiatrie, een deel van de geneeskunde waar lichaam en geest heel dicht bij elkaar komen. Hans behandelt mensen die ten gevolge van hersenletsel, een tumor of andere hersenbeschadigingen psychiatrische stoornissen en gedragsveranderingen vertonen.

Hoe kom je nou van de verpleging in Bloeyendael terecht?

Eind jaren '90 las ik een heel klein berichtje in het Stadsblad, er werden vrijwilligers gevraagd om takken te slepen. Ik heb me toen gemeld, de afgebrande blokhut was nog niet hersteld. Het terrein maakte daardoor een troosteloze indruk. Ik vroeg me af waar ik terecht gekomen was. Maar ik trof er aardige mensen. Ik wilde graag fysiek bezig zijn naast mijn werk, waar ik veel moet praten en leed tegenkom. En ik ben een echte natuurjongen. Ik heb van mijn vierde jaar af een eigen moestuin. Nog steeds trouwens bij ATV Stadion.

Als natuurmens weet je er waarschijnlijk ook veel van?

Hans doet een bekentenis. 'Ik werk samen met mensen, die alles weten van vogels en insecten, paddenstoelen, planten en bomen. Ik leer daarvan, want zelf heb ik die uitgebreide kennis niet. Ik ben het liefst bezig. Ik wil in de natuur zijn, er deel van uitmaken. Ik geniet daarvan. Ik zie in Bloeyendael de natuur veranderen, het resultaat van het goede beheer. Dat doet me goed. Om dat te zien moet je hier natuurlijk wel een aantal jaren rondlopen'. En dat is het geval. Want Hans is nooit meer weggegaan. Hij brengt een groot deel van zijn vrije tijd – en dat kan makkelijk oplopen tot 8 à 10 uur in de week – door in Bloeyendael. En dan is er ook nog de moestuin. Soms is er nog een gaatje voor zijn andere hobby's: wande-

len, museumbezoek, filmhuizen voor de betere films, klussen (bij anderen) en lekker en uitgebreid eten. Bloeyendael is een beetje zijn kindje geworden, waar hij graag voor zorgt.

Plannen en voorbereiden

Hans' inzet is door de jaren heen niet onopgemerkt gebleven. Deze zomer werd hij daarom gepolst voor een bestuursfunctie. Kees Doets gaat er begin volgend jaar een punt achter zetten en de vraag was of Hans zijn opvolger wilde worden. Hij heeft er drie weken over nagedacht en bracht toen zijn ja-woord uit. Zijn ervaring in de verpleging als leidinggevende zal hem van pas komen, denkt hij. Hans gaat de werkzaamheden van de vrijwilligers zoals het hooien en takken slepen voorbereiden. Ook het overleg met de aannemers en niet te vergeten met Dirk Meerkerk, de man van het paardentransport, hoort daarbij. Verder wordt de planning en uitvoering van het onderhoud zijn taak.

Kijk eens in de toekomst

Bloeyendael is voorlopig wel veilig. Ik zie tenminste geen bouwplannen meer op ons afkomen. Misschien kunnen we nog wat meer samenwerken met de Voorveldse Polder. Een zorg is wel dat de vrijwilligers vergrijzen en dat doet zich ook in fysiek opzicht gelden. Er zullen meer jonge mensen bij moeten komen!

Jan Heijmans

Verslag studiemiddag

'Natuurbeheer en recreatie: Hoe gaat dat samen?'

Stichting Bloeyendael heeft dit jaar uitgebreid haar 25-jarig bestaan gevierd, samen met (oud)vrijwilligers, donateurs, vakgenoten en zakelijke contacten. Na de jubileumreceptie en het vrijwilligersuitje was het organiseren van een studiemiddag de laatste activiteit in het kader van dit jubileumjaar.

Wandelaars, joggers, hondenbezitters en natuurliefhebbers maken volop gebruik van het park. De laatste jaren ervaren we een toenemende druk op het park door mensen die het natuurkarakter niet op zijn waarde weten te schatten: men laat honden loslopen, verlaat de paden, fietst door het park, vertrapt oevers bij het vissen, steekt planten uit, laat rommel achter...

We hebben gemerkt dat meer parkbeheerders met deze problematiek worstelen. Daarom organiseerden we op 30 oktober een studiemiddag met het thema: "Natuurbeheer en recreatie: Hoe gaat dat samen?"

Naast zes parken uit Utrecht waren ook parkbeheerders uit Groningen, Rotterdam, Sassenheim, Amstelveen en Malden naar Utrecht gekomen om ervaringen

uit te wisselen en van elkaar te leren. Verder was er een divers gezelschap aan wijk- en beleidsmedewerkers van de gemeente en provincie aanwezig, evenals een onderzoeker natuurbeleving.

De genodigden die van buiten Utrecht kwamen, waren nog niet bekend met park Bloeyendael. Zij kregen een rondleiding, voorzien van een stralend middagzonnetje, onder begeleiding van gidsen Hilly en Nora. Daarna werd gezamenlijk geluncht in het paviljoen.

Deze studiemiddag waren we te gast in het provinciehuis. We werden welkom geheten door Berry van Arkel, teamleider Natuur en Landbouw bij de provincie. Hij vertelde dat toen het provinciehuis nog in het oude pand gevestigd was (huidige studentencomplex de Sterren) de mensen van de provincie erg trots waren op de ecologische provincietuin, die naadloos aansloot op Bloeyendael. Sinds de provincie haar intrek heeft genomen in de toren, moeten ze het doen met een sterk gecultiveerde buxustuin waar niet in kan worden gewandeld. Provincie-medewerkers lopen nu maar wat graag een rondje door het park tijdens hun pauze.

Na het welkom opende voorzitter Ton Rennen de middag en was vervolgens het woord aan een drietal vertegenwoordigers van parken en de coördinator parken van de gemeente Utrecht. Zij hielden een presentatie over hun park en hoe het beheer is geregeld. Ook kwam aan bod wat zij ervaren aan toenemende druk en hoe zij hier mee omgaan. De vrijwilligers van de parken blijken een grote rol te spelen in het geven van het goede voorbeeld, mensen aan te spreken op ongewenst gedrag en om als ambassadeur voor het park op te treden. Wat ook naar voren kwam was dat rommel nog meer rommel aantrekt. Het is dus van belang om graffiti snel te verwijderen en zwerfval zo snel mogelijk op te ruimen en volle vuilnisbakken te legen. Dit zorgt ervoor dat bezoekers niet gemakzuchtig worden en ook rommel achterlaten.

Na deze inleidingen splitste de groep zich in vier groepen op. Elke groep wisselde onder begeleiding van een discussieleider ervaringen uit. Vragen daarbij waren: Welke overlast werd ervaren? Welke maatregelen werken wel en welke niet? Wat maakt dat een bepaalde maatregel wel of niet werkt?

Na een uur te hebben gediscussieerd, gaf elke groep

plenair een samenvatting van de resultaten. Een greep uit de conclusies: Stel vast voor welke groepen het park is bedoeld en tref voor elke doelgroep voorzieningen. Deze zijn anders voor jongeren, hondenbezitters of bijvoorbeeld wandelaars. En zorg voor korte lijnen met toezichthouders van de gemeente, zodat op gezette tijden ook controles kunnen plaatsvinden. Hierna was het programma ten einde en was er gelegenheid voor de deelnemers om na te praten tijdens de borrel. De middag werd als zeer leerzaam ervaren en de verwachting is dat er nog op andere manieren uitwisseling gaat plaatsvinden, door bijvoorbeeld werkbezoeken. Een verslag van de resultaten uit de subgroepen volgt nog. Dit wordt t.z.t. op de website gepubliceerd.

Hellen Basari

De Boomarter (Martes martes)

Vorig jaar is er in Bloeyendael door pas-santen driemaal een boomarter waargenomen. Dit voorjaar is er ook nog een gesignaleerd. De boomarter is de laatste decennia weliswaar in aantal toegenomen, maar staat nog steeds te boek als een bedreigde soort. Boom-marters komen in allerlei typen bos voor, ook in de meer natte gebieden.

Gelijkenis met huiskat

De lengte varieert van circa 40 tot 53 centimeter zonder staart. Deze kan ongeveer 23 tot 38 centimeter lang zijn. Het gewicht is circa 1 à 2 kilogram. De wijfjes zijn kleiner dan de mannetjes. In het veld lijken zij een beetje op een huiskat, maar dan lager op de poten en lichter van bouw. De vacht van volwassen dieren is bruin met donkere dekharen. Vooral de poten en staart zijn donker. In het veld lijkt het dier op afstand zwart. Opvallend zijn de spitse snuit, de afgeronde oren en vooral ook de crèmewitte bief die bij elk dier enigszins anders van vorm is.

Het schuwe dier leidt een verborgen bestaan en is vooral 's nachts actief. In de zomermaanden, wanneer de jongen moeten worden gevoerd,

is de moeder ook overdag in de weer en kan dan vaker worden waargenomen.

Kiemrust

Bij de voortplanting treedt zogenaamde kiemrust op. Dit verschijnsel wordt ook bij andere marterachtigen (bv. bunzing, hermelijn, wezel, otter en steenmarter) en zoogdieren zoals bij de hertachtigen aangetroffen. In deze gevallen vindt de paring en bevruchting van de eicel plaats in de zomer of vroege herfst. De ontwikkeling van de eicel stopt tijdelijk wanneer de kiem, het toekomstige embryo, niet groter is dan een klein bolletje cellen, het moerbeistadium. Dit gebeurt omstreeks januari. Pas eind februari, begin maart gaat de ontwikkeling verder. De 1 tot 5 jongen worden omstreeks april geboren. Door de kiemrust be-draagt de draagtijd zo circa 9 maanden.

Marters menu

Op het menu van de boomarter staan kleine zoogdieren zoals muizen, ook spitsmuizen, konijnen en af en toe een eekhoorn. Verder worden ook grote insecten gegeten en wespen- en hommelen nesten uitgehaald om het broed. Kleine vogels en eieren horen er ook bij. In de nazomer en herfst worden ook bessen en andere vruchten gegeten. De boomarter kan tot 10 à 14 jaar oud worden.

Voor meer informatie:
www.zoogdierveniging.nl/de-boomarter-martes-martes

Theo de Ronde

Openbare orde en Bloeyendael

Bloeyendael is een publiek park, dus altijd open en toegankelijk voor een ieder. Maar er staan vriendelijke bordjes om er alleen te komen met goede bedoelingen. Zo hebben wij te maken gehad met pubers die een bank bij een publicatiebord nabij ons gebouw Bloeyendael-binnen als ontmoetingsplek gebruikten voor hasj, bier en meegebrachte meisjes. Ons publicatiebord en enkele banken werden gesloopt. Ook waren wij bezorgd over ons gebouw.

Besloten werd een nachtwake te organiseren om "met hen in contact te komen". Verborgen achter heuveltjes en in sloten lagen kleine groepjes dappere Bloeyendaelers te wachten. Plotsklaps ging midden in de nacht een telefoon. Sommigen zijn ook 's nachts onmisbaar. Wat later besloot de ene groep Bloeyendaelers onbedoeld de andere. Tenslotte kregen enkele dames het erg koud. De gezochte personen hielden zich op die frisse avond elders op. Einde oefening.

Vacature

Om de gelederen te versterken is Stichting Bloeyendael op zoek naar:

Meewerkend voorman/vrouw

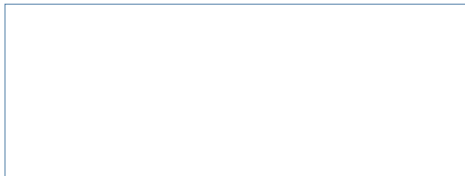
De stichting zoekt iemand die zich voor langere tijd (minimaal 3 jaar) wil inzetten voor het praktische beheer in het park. Hij of zij zal het beheerwerk door de vrijwilligers van de stichting aansturen en daarbij zelf ook meewerken.

Van vacatures staan uitgebreidere beschrijvingen op de website:
<http://www.bloeyendael.nl/vacature.html>

ACTIVITEITEN WINTER 2016

ACTIVITEIT	DATUM	TIJD
Takken slepen	Zaterdag 23 januari	10.00 - 16.00
Takken slepen	Zaterdag 30 januari	10.00 - 16.00

25 jaar

Stichting Bloeyendael
Postbus 85017
3508 AA Utrecht
www.bloeyendael.nl
NL74 INGB 0003 4466 50
Tel. 06 4500 5700